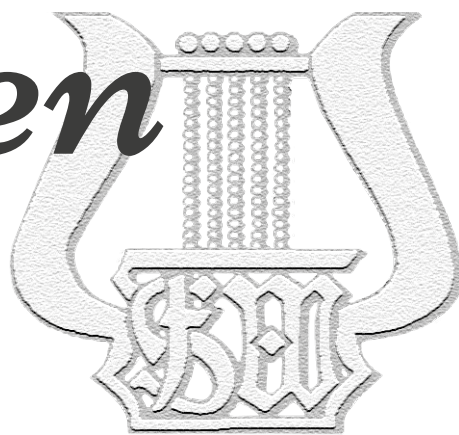

Kvartetten

Språkrör för Finlands Svenska Manssångarförbund

Ledaren

Höstens stora evenemang för FSM:s körer firades i Vasa i oktober, när Sångartinget gick av stapeln. Organisationskommittén hade gjort ett strålande arbete och arrangemangen avlöste varandra enligt uppgjort schema. Deltagarna fick lära sig nya inlärningsmetoder och uppleva hur det är att sjunga under ledning av en proffsdirigent.

Fredagskvällens kyrkokonsert i en fullsatt Trefaldighetskyrka blev en mäktig sångmanifestation som avslutades med samtliga deltagande körer och korister sjungande Finlandia från läktaren tillsammans med organisten Jimi Järvinen som spelade hela orkesterstycket på kyrkoorgeln – mäktigt!

Vandringspriset Vikingaskeppet, som instiftats av Mariehamnskvartetten år 2003 och som under Sångartinget utdelas åt en förtjänstfull kör, tilldelades denna gång värdkören Wasa Sångargille.

Lördagens ensemblerävling vanns av kvartetten The Inbetweeners från Brahe Djäknar som därmed övertog vandringspriset instiftat av Runebergskören BSB på tinget i Borgå.

FSM gratulerar vinnarna och hoppas att vinsterna sporrar pristagarna till att fortsätta på sin bana mot nya framgångar.

Körprojektet Coro Finlandia VII har nu startats och första samling blir den 10 februari 2018, i förbindelse med dirigentseminariet i Åbo. CF VII skall denna gång bestå enbart av mästarsångare och resan går till Budapest i Ungern det första veckoslutet i oktober.

Du som skulle vilja sjunga med i CF VII, men ännu inte har avlagt mästartmärkets sångprov har ännu en ypperlig möjlighet att

göra detta den 20-21 januari i Mariehamn, då Mästarsångarveckoslutet går av stapeln. Det finns fortfarande tid att lära sig sångerna för Mästarmärket. En lista över obligatoriska respektive frivilliga sånger hittar du på vår hemsida www.kor.fi

Hur du skall anmäla dig till de ovan nämnda evenemangen finns det närmare information om på de följande sidorna, på vår hemsida samt på vår Facebooksida.

Den senaste tiden har kampanjen #MeToo fått mycket uppmärksamhet i alla media. Det är med all rätt som kvinnorna nu med samlad kraft säger nej till trakasserier och övergrepp. Män som av någon outgrundlig anledning anser sig ha rätt att bete sig, säga eller göra vad de vill är inte acceptabelt. Jag hoppas att alla manssångare i detta viktiga och allvarliga ärende kunde föregå med gott exempel och säga nej till alla former av diskriminering. Damer skall aldrig behöva oroas för att integriteten skall kränkas och de skall kunna känna sig trygga och respekterade i vårt sällskap.

Under alla omständigheter.

Hasse Lillkull
förbundsordförande

Manstarkt. Förbundsdirigent Henrik Wikström leder förbundskören under avslutningen av lördagens samkonsert. ■ Foto: Robin Sjöstrand

Det nya konceptet gick hem

Nytt upplägg, nya dirigenter, nya körkompisar. Det var mycket nytt när Sångartinget firades i Vasa den första helgen i oktober. Men det som var gammalt och välkänt var den trevliga stämningen när sångarbröder från hela landet träffas.

Det är imponerande att se den rutinerade dirigenten Håkan Sund öva in en kör. Sund är en av de fyra framstående dirigenter som anlitas till Sångartinget som samlar manskörssångare från hela Svenskfinland, denna gång i Vasa. Han har gedigen erfarenhet av att leda körer – och det märks.

Hans sätt att sätta fingret på alla fel och kommentera dem rakt på sak, men med glimten i ögat, är imponerande.

– Då kommer vi till den där

inandningen som ni nu har bevisat att kan vara väldigt ljudlig, säger han och lockar fram skratt ur den samlade kören.

Men man ser också att de flesta sträcker på sig lite. Skärper sig. Inandningen blir inte lika ljudlig nästa gång.

Det är egentligen väldigt grundläggande saker han går igenom. Men det är saker som sångarnas egna dirigenter tjatat sig blåa om som nu presenteras med andra ord, med en annan vinkling.

Och plötsligt sitter den där,

aha-upplevelsen, som kanske inte riktigt velat slå sig ner på sin stol under övningarna i hemkören.

– Det är en klar förbättring vi märker redan, trots att det är väldigt grundläggande körgrejer vi går igenom, säger Sund efter några timmars övande.

Han är nöjd med körens sammansättning och tycker att konceptet att jobba med folk från olika körer är intressant – även om nivåskillnaden hos sångarna är stor.

– Men i och med att huvudstyran

svarar på mina instruktioner så går det framåt. Om en svagare sångare har rätt inställning så lär han sig ändå något.

Och i och med det så lyckas Sund samtidigt sätta fingret på körsångens väsen – man behöver inte vara bäst eller sjunga vackrast, huvudsaken är att man vill jobba för att utvecklas.

Sångarna som fått jobba med Sund är väldigt nöjda med övningen.

– Jag vill inte jämföra dirigenter, men man sjunger alltid mera skärpt med en ny dirigent, säger Kimmo Norrena från Muntra Musikanter.

Kim Jansson och Marcus Åkerblom från Mariehamns Kvartetten har också bara bra saker att säga.

– Han var skitbra. Väldigt pedagogisk, men med glimten i ögat. Det märks att han har stor erfarenhet av det här, säger Åkerblom som också han jobbat med Sund.

Jansson, som övat under Hanna Kronqvist under dagen, gillade konceptet med de olika dirigenterna.

– Det är ett bra utbyte och viktigt att få prova på annat. I framtiden kunde man möjligen också testa att sångarna kunde få jobba med olika dirigenter men med samma stycke. Då skulle man få se hur mycket som hänger på dirigentens tolkning i ett framförande.

I och med att Mariehamns Kvartetten är näst i tur att ordna Sångartinget kanske det står på programmet redan nästa gång.

– Men vet aldrig, säger Jansson och ler.

Vokalerna ska sjungas

Sund är under övningen väldigt noga med att poängtera hur körsångarna använder vokalerna.

– Sjung vokalerna och inte konsonanterna. Om ni inte har gjort det tidigare så får ni göra det från och med i dag. Eller åtminstone tills jag åkt hem.

Och något lär sig sångarna i den gula kören, som Sunds kör heter för dagen. Under lördagkvällens konsert sätter de en riktigt bra version av Pjotr Tjajkovskijs ”Shto Smolknul

Erfaren. Håkan Sund övade med den gula kören och ledde med säker hand.. ■ Foto: Robin Sjöstrand

Humoristiskt. Kvintetten Show'n'acappella underhöll med både ukulele och tvättbräda. ■ Foto: Robin Sjöstrand

veselija glas”, som alla de fyra köerna sjunger varsin gång.

De övriga köerna, den gröna kören ledda av Ian Plaude, den blå kören ledda av Hanna Kronqvist och den röda kören ledda av Pasi Hyökki får också chansen att visa vad de har lärt sig och gör det med den äran.

Speciellt verkar publiken uppskatta att se de olika tolkningarna av just Tjajkovskijs pampiga sång.

Åbokvartett charmade mest

Tidigare under dagen hölls en ensemblerävling, där fem stycken högklassiga grupper ställde upp.

Vinnare blev kvartetten The Inbetweeners från Brahe Djäkna, som framförde versioner av den traditionella skotska visan Loch Lomond och

den norska manskörklassikern Olav Tryggvason. Någon övrig rangordning av de deltagande ensemblerna gjordes inte av juryn.

Dagen innan hölls Sångartingets huvudkonsert i Trefaldighetskyrkan, där flera köer från Manssångarförbundet uppträdde och höjdpunkten bestod av ett 300 man starkt Finlandia, där hela verket dessutom spelades på kyrkans orgel. Kören leddes då av förbundsdirigent Henrik Wikström och Wasa Sångargilles dirigent Stefan Wikman.

Bägge kvällarna avslutades traditionellt med samvaro, som bjöd på god mat samt sena och kloka överläggningar i både bastu och badtunna till långt in på småtimmarna.

Robin Sjöstrand

”Manskörerna räddas med musikalitet”

Manskören har två huvudsakliga konkurrensfördelar: klangen och dynamiken. I alla fall om man ska tro Stefan Wikman, dirigent för Wasa Sångargille. Blandade körer har ett annat tonomfång än manskörens, damkörsmusiken en mjukhet och en versatilitet som är svår att överträffa. Men klangen som finns i en manskör, den hittar man inte någon annanstans.

Stämmorna ligger nära varandra och det blir ett helt annat instrument än en blandad kör, säger Stefan Wikman.

Just den åsikten må vara subjektiv, men det är svårt att argumentera mot att manskören har dynamiken på sin sida. Skillnaden mellan ett rent och starkt fortissimo och ett svagt, vackert pianissimo är helt enkelt större i manskör. Om inte i decibel så åtminstone när det gäller intrycket.

När Wasa Sångargille tilldelades Vikingaskeppet under Sångartinget (se nästa uppslag), så hade de all orsak att tacka sin dirigent. Stefan Wikman har lett kören sedan 1981, med ett tre års uppehåll i början av 90-talet. Han är en av de pådrivande krafterna i kören och det är ofta hans visioner som gör att kören ständigt förnyas sig. Trots att man håller fast vid traditionerna.

– ”Nyskapande på traditionens grund” är vårt motto. Om man inte förnyas sig så stagnerar man, men finns inte traditionerna med så blir man rotlös, säger han.

Det är förmågan att lyckas kombinera de här två elementen som Wikman ser som den största utmaningen för manskörsmusiken i Svenskfinland.

– Man kan säga att det för tillfället

finns det tre sorters manskörer inom förbundet. Studentkörer – de som naturligt förnyas sig, både sångarmässigt och med repertoaren. Traditionella körer – de som har gamla goda anor och traditioner och bygger på dem. Sedan finns också de som har traditioner, och samtidigt jobbar målmedvetet för att utvecklas musikaliskt.

Han ser det som problematiskt att bli för beroende av den repertoar som finns i blåa boken.

– Men förstå mig rätt – Muntra Musikanter har gjort blåa boken till en kulturskatt av rang. Med en mycket rik och värdefull repertoar samlad på ett ställe.

Rätt kompositioner viktigt

Det är alltså absolut inte traditionen i sig som Wikman vänder sig mot, men han vill se en bevarad och utvecklad tradition. Att traditionen finns i botten som en gemenskapsbyggande institution för att bygga utvecklandet av det musikaliska på.

Och det här är något som Wasa Sångargille definitivt har gjort. Kören har alltid gillat speciella projekt, och de senaste decennierna har man trappat upp extra mycket.

– Jag tänker till exempel på projektet

”Revolution!”, som gjordes 2007, där vi sjöng allt från punk till rock och jazz. Då jobbade vi också med duktiga musiker och proffs på scenisk gestaltning.

En risk med att plocka in ackompanjemang i körmusik är att det kan bli en känsla av ”sång till kompband” över det hela. Wikman är medveten om problematiken.

– Det absolut viktigaste när man går utanför ramarna är att se till att man har de rätta arrangemangen. Det får man genom att arbeta med skickliga kompositörer och arrangörer. Med samarbetspartner som känner manskören och vet hur det instrumentet fungerar.

När sångargillet ger sin julkonsert i december finns det därför nyskrivna arrangemang av Robert Sund och Kaj-Erik Gustafsson på repertoaren. Det nytänkande i sammanhanget står samarbetet med gruppen Total Cello Ensemble för. Den består av sex toppcellister och det är första gången som de samarbetar med en manskör.

– Detta är en unik kombination och arrangemangen av Sund och Gustafsson gör att det funkar utmärkt, säger Wikman.

Sångerna som framförs med TCE är de klassiska O helga natt, Stilla natt

Eldsjäl. Stefan Wikman har lett Wasa Sångargille sedan 1981. ■ Foto: Robin Sjöstrand

och Koppången i Sunds arrangemang och Panis Angelicus i Gustafssons tappning.

Musikaliteten räddar återväxten

Att locka med flera sångare är något som alla körer går och funderar på i dag och det gäller naturligtvis också Wasa Sångargille. Kören har det ändå helt okej förspänt och har under hösten igen fått nya sångare. Hemligheten? Att upprätthålla den musikaliska ambitionen.

– Alla som samarbetar med oss, må det så vara sångare, kompositörer eller gästartister, måste kunna känna att de får något ut av det vi gör.

Om de känner på det sättet, resonerar Wikman, så kommer det i längden att innebära att sångare dras till kören.

– Men visst har vår musikaliska ambition också inneburit att vi fått tacka nej till sångare, som helt enkelt inte har haft tonträffningen och rytmiken på plats.

Däremot är sångargillet inte en kör där alla läser noter – det som krävs för att få komma med är en grundläggande musikalitet.

Wikman är förstas medveten om att konceptet med insjungning inte nödvändigtvis fungerar i alla körer.

– Ibland kanske man inte har möjlighet att tacka nej till sångare, utan måste jobba med det som finns. Men det betyder inte att man inte kan ha en musikalisk ambition. Man kan hela tiden sträva till att bli bättre, oberoende var man börjar.

Det innebär dock arbete utöver stämövning. Man måste också fokusera på klang, sångteknik och att göra sångarna bekväma att sjunga i grupp.

– Vi jobbar med proffs för att utvecklas. Bland annat så brukar mindre grupper sjunga tillsammans med vår sångpedagog Mikael Pennanen Dahlbäck – som en del av körens ordinarie verksamhet.

Framtiden på dirigenternas axlar

När det gäller återväxten inom manskörerna är Wikman inte orolig.

Alla som samarbetar med oss, må det så vara sångare, kompositörer eller gäst-artister, måste kunna känna att de får ut något av det vi gör.

– Sedan jag började som dirigent har åldersstrukturen inom manskörerna sett i huvudsak likadan ut. Sångare måste övertygas om att ge sin begränsade fritid åt en kör – och där kommer vi tillbaka till den musikaliska ambitionen.

Den går åt båda hållen i sångargillet. Därför har kören infört en feedbacksession efter varje konsert, där sångarna får säga sitt om uppträdandet, sångerna och förstås dirigenten.

– Ibland är det svårt att ta kritik som dirigent, men jag har lärt mig hantera det. Det har bland annat inneburit att jag släpper pianot tidigare under övningsskedet. På det sättet lurar vi inte oss själva att det låter bättre än vad det egentligen gör och övningarna blir effektivare och vi utvecklas som kör.

En förutsättning för att körer ska kunna utvecklas och bli bättre, är bättre dirigenter. Utvecklar man körledarnas kunnande, förbättrar man samtidigt körerna och deras musikalitet.

– Alla dirigenter kan utvecklas, och det gäller i allra högsta grad jag själv. Jag är utbildad jurist och musiken och dirigerandet har alltid varit en hobby. Men om vi som håller på med det här kan vårt hantverk bättre, så gynnar det alla.

Wikman ser också samarbete som en viktig del av manskörernas framtid. Om det så gäller samarbete med andra körer, med yrkesmusiker eller med kompositörer. Baserat på det har han också en egen idé:

– Jag tycker att dirigentutbyte vore

noget väldigt intressant att testa på. Att två körer helt enkelt byter dirigent sinsemellan för en tid. Det här kräver förstås mycket av dirigenten själv – att stiga tillbaka och låta någon ta över och kanske förändra det som man byggt upp förutsätter ödmjukhet.

Gästdirigenter är en annan sak han funderat på. Ordinarie dirigenten leder övningarna tills sångerna sitter och sedan kommer en proffsdirigent in och kör tre, fyra övningar och konsert.

– Utmaningen är att hitta rätt typer av projekt, där kören inte blir marginaliserad av för stora namn. Publiken ska fortfarande komma dit för att lyssna på kören.

Ställ krav på dirigenten

Wikman har också en hälsning till alla körer där ute. Han vill se att de ställer krav på sina dirigenter.

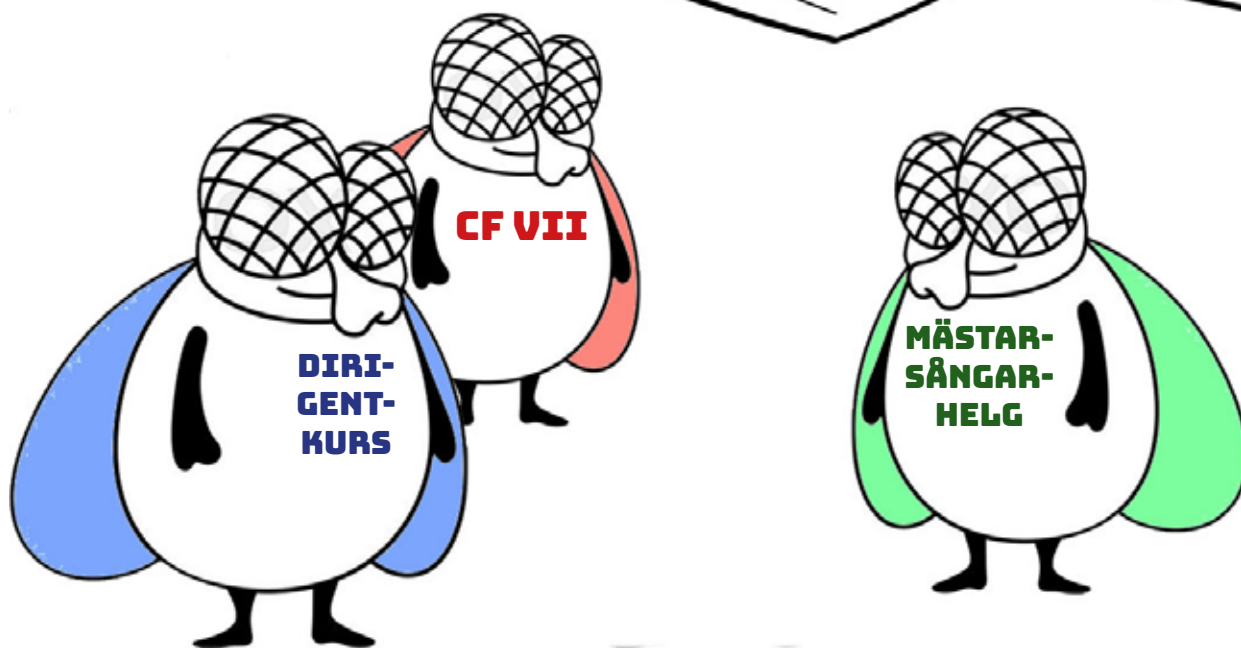
– Till exempel kan man, i och med att man engagerar en dirigent, komma överens om ett fortbildnings- eller utvecklingskrav – att dirigenten regelbundet deltar i dirigentkurser för att upprätthålla och utveckla sitt hantverk.

Sångargillet har inget sådant uttryckligt avtal med Wikman, men i och med feedbacksessionerna efter konserterna så kommer ändå kraven fram. Och det måste förstås finnas en gräns för hur mycket kören kan styra.

– Jag brukar säga att det råder total demokrati i kören en gång om året – på medlemsmötet när styrelse och dirigent väljs. Utöver det får man helt enkelt leva med de beslut som de förtroendevalda gör. Är man inte nöjd så gör man något åt det på nästa medlemsmöte.

Men Wasa Sångargille har åtminstone varit nöjda så här långt. Men så har de också en dirigent som brinner för att utveckla sin kör, både musikaliskt, socialt och organisatoriskt. En dirigent som gör att kören tilldelas Vikingaskeppet.

Robin Sjöstrand

Tre flugor i en smäll

Synergieffekterna blir stora när Finlands Svenska Manssångarförbund ordnar tre evenemang som sammankopplas genom storprojektet Coro Finlandia VII.

Mästarsångarveckoslutet på Åland 20-21 januari blir inkörsporten för de sångare som vill delta i Coro Finlandia VII och därmed projektkörens resa till Ungern i höst. Nytt för den här gången är nämligen att endast mästarsångare får delta i projektet.

Arrangörerna för Mästarsångarveckoslutet, Marichamns Kvartetten, är redo för en drös med fastlänningar i januari.

– Vi har bokat två lokaler och beröende på hur många vi blir så kommer vi att hålla den ena. Sista anmälningsdatum är 15.12 och på grund av

bokningsläget hoppas vi att alla anmäler sig i tid, säger MK:s ordförande Krister Norrgrann.

Till Mästarsångarveckoslutet kan man anmäla sig som enskild sångare eller som kvartett och sedan är det bara att börja plugga sånger – om man inte råkar kunna alla från förr, förstås.

I MK har man hållit på och övat inför veckoslutet redan ett tag.

– Vi har varit runt 10-15 sångare som hängt kvar efter övningarna för att lära känna sångerna, säger Norrgrann.

I och med att veckoslutet ordnas på Åland blir resan lite längre än vanligt, men tanken är att deltagarna kan ta kvällsfärjan från Åbo på fredag. Då

är de i Långnäs klockan 01 och får en hyfsat lång natt på hotell innan övningarna börjar klockan 11 på lördag.

För den som inte orkar åka båt går flyg från Helsingfors på lördag morgon med retur söndag eftermiddag eller kväll. All övrig info hittas också på FSM:s webbsida.

– Om det känns som att resan är lång, så kan ni ju tänka på att den är lika lång för oss vanligtvis, säger Norrgrann och skrattar.

Möjlighet till storkör

Den som blir godkänd mästarsångare får möjlighet att anmäla sig till storprojektet Coro Finlandia VII. Kören

CORO FINLANDIA VI

RESAN TILL ISLAND

Tänk er att ligga i den Blåa Lagunen, ökad och mytomspunnen, i ett kristallgrumligt vatten, snudd på för varmt. I bakgrunden ett geotermiskt kraftverk, kamouflerat av turistiska potemkinkulisser. Och allt är välorganiserat, snyggt och bekvämt nuförtiden och i sanningens namn förbaskat skönt, även vid stark snöstorm från nordost.

DETTA HANN vi inte uppleva denna resa! Istället låg vi under resans tredje kväll i en "heitur pottur" vid en riktig varm källa, där av ett lyckligt sammanträffande ett lämpligt landsortshotell kallat Tindastöll i tiden vuxit upp i en liten by vid namn Saudarkrókur, som ingetdera skrivs eller uttalas just så. På

Senast. Förra Coro Finlandia reste till Island, och i det efterföljande reportaget såg det ut såhär.

kommer att öva tre gånger under året innan den planerade turnén till Ungern sparkar igång i oktober.

– Som det ser ut nu så blir övningarna i februari, maj och september, men i dagsläget är det bara februarihelgen som är spikad, säger Tom Österlund som är en av de ansvariga för CF VII.

Och den 10-11 februari blir det övningshelg i Pargas. De som deltar då förbinder sig samtidigt att delta i turnén under hösten. Sista anmälningssdag är strax efter mästarsångarhelgen, så att alla som vill ska kunna delta.

– Man kan säga att Pargashelgen blir en sorts kick off för Coro Finlandia i den här upplagan och alla som ska med får chansen att träffas då.

Repertoaren består till stor del av sånger från mästarsångarmärkessångerna, så att övningarna mer handlar om att sjunga ihop sig och skapa tolkningar än att lära sig stämmor.

Dirigentkurs med bra kör

I samband med Coro Finlandia-övningen ordnas också FSM:s dirigentseminarium, som vänder sig till dirigenter och vicedirigenter inom förbundet.

– Det är tänkt att den här kursen bygger på den som vi ordnade hösten

Förutom resan så kommer deltagarna i Coro Finlandia att få uppleva kvalitativ sång och en möjlighet att träffa andra från Svenskfinland som har samma hobby.

Henrik Wikström

2016, så vi tänker oss att åtminstone lite erfarenhet av dirigering är nödvändigt om man kommer med och inte börjar helt från noll, säger Wikström.

Innehållet på kursen kommer att kretsa kring teknik, partiturstudier och vara så praktisk som möjligt.

– Vi kommer att spela in kursdeltagarna och utvärdera filmerna. Det är också tänkt att vi ska hinna få in lite allmänt prat om dirigentskapet.

Synergieffekter uppstår också här, då deltagarna på kursen får en riktigt

Snabbinfo

- **Mästarsångarveckoslutet:** Hålls 20-21.1 på Åland, sista anmälningssdag 15.12
- **Dirigentkursen:** Hålls 10-11.2 i Pargas, se hemsidan för sista anmälningssdag.
- **Coro Finlandia VII:** Övningar i februari, maj och september. Deadline för anmälan precis efter Mästarsångarveckoslutet.

duktigt "kaninkör" att dirigera – deltagarna på Coro Finlandia-helgen.

Medan förbundsdirigent Wikström tar hand om dirigenterna under helgen, kommer vice förbundsdirigent Martin Segerstråle att ta hand om mästarsångarna.

– Det är inte heller omöjligt att vi byter om lite. Martin har ju mycket erfarenhet och är dessutom utbildad, så han har heller inga problem att instruera dirigenterna.

Wikström är ganska klar över vad deltagarna får om de kommer med i Coro Finlandia VII.

– Förutom resan så kommer sångarna i Coro Finlandia att få uppleva kvalitativ sång och en möjlighet att träffa andra från Svenskfinland som har samma hobby.

Och det är inte så illa, det.

Robin Sjöstrand